

Titel: BREV TIL: Louis Hjelmslev FRA: Hans Jørgen Uldall (1938-02-26)

Citation: "BREV TIL: Louis Hjelmslev FRA: Hans Jørgen Uldall (1938-02-26)", i *Louis Hjelmslev og hans kreds*, s. 1. Onlineudgave fra Louis Hjelmslev og hans kreds: https://tekster.kb.dk/catalog/lh-texts-kapsel_033-shoot-workidacc-1992_0005_033_Uldall_0070/facsimile.pdf (tilgået 30. juli 2024)

Anvendt udgave: Louis Hjelmslev og hans kreds

Ophavsret: Materialet kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge det til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

Funktion

Vedbæk, 26/2 38.

u

Kære Hjelmslev,

Tak for sidst, det var en dejlig dag. Og tak for Deres brev idag: nej, jeg har ikke faaet Vacheks afhandling; nu glæder jeg mig naturligvis til at se den, naar tiderne atter bliver til at læse.

Vore diskussioner forleden har aflejret en vis pessimisme hos mig mht hvornaar Outline kan blive færdig: jeg synes der er masser af problemer, store problemer, tilbage, som nødvendigvis maa løses først. Det værste er den plerematisk kommutation uden for de fundamentale morfemkategorier, det bliver en haard nød at knække. Og det subjektive skøn er jo ikke helt elimineret. Se nu fx paa vokativ. I sprog hvor det altid er muligt at indkatalysere en nexus hvis karakteristik dirigeres af vokativen, som fx i maidu, kan det ikke paavises at vokativ har mulighed for at karakterisere en katalyseret ytring; det samme gælder for saa vidt andre subordnede modi (konjunktiv o.l., i maidu en hel række), men her kan det paa-vises at disse modi alternerer med andre uden at den extense karakteristik isvrigt forandres. For vokativens vedkommende kan jeg i øjeblikket ikke se rettere end at det beror paa et subjektivt skøn om man kalder den kasus eller modus, eller rettere at den maa kaldes kasus i sprog som maidu og modus i sprog hvor en(anden)nexus ikke altid kan indkatalyseres. Det smorter mig, fordi der saa bliver 23 modi tilbage, hvilket er et forbandet tal; for kasusskemaet gør det ikke saa meget, der vil vokativ falde sammen med nominativ, saa at der stadig kun er 16 kasus. Nu vil jeg naturligvis ikke give mig til at lave det om inden Mandag, og vi maa jo desuden være enige om hvad vi vil gøre ved vokativ i almindelighed. Jeg vilde gerne høre Deres mening.

Funktionsoverlappings dukker nu op alle vegne. Det sidste fund er følgende: modus (i maidu) styrer nominativ og attributiv men styrer af objektiv; nominativ og objektiv har sammenfald (obj. = nom., naar stammen ender paa vokal), og naar denne implikation aktualiseres, kan man altsaa ikke afgøre hvad vej direktionen gaar i vedkommende kæde. Det vil jo nok efterhaanden vise sig at der findes masser af den slags rundt omkring; det er ogsaa en ting som er mal studie, og som vi maa have undersøgt til bunde inden Outline kan slippes løs.

* I det man ikke kan se om der er kommutik med kasus eller modus. Hvilket forhold? Hvilke konsekvenser for kommutationsproblemet i almindelighed.

Den procedure vi lavede forleden, maa alligevel kunne finde anvendelse ogsaa i kenematikken. Det maa jo være saadan at man skal undersøge sammenspillet mellem akcent og intonation og mellem akcenterne indbyrdes først i en minimal kenematisk nexus og derefter i nexier af stigende kompleksitet. Det vil jo nok, som De i sin tid skrev i bibelen (Hjelmslevs evangelium af sommeren 1937, jeg har ikke tid til at se efter kapitel og vers), hovedsageligt dreje sig om simplifikationsdirektion og kombination, men der kan dog maaske ogsaa være selektionsdirektioner som vi ikke har været opmærksomme paa. Her kan vi rimeligvis ikke gøre stort mere end fremsætte problemet, der er jo ikke tid til at kaste sig ud i omfattende fonetiske undersøgelser nu. Men der ligger et godt emne til en afhandling ved lejlighed! Jeg kan i øjeblikket ikke komme i tanker om andre eksempler paa selektionsdirektion end dette: den engelske ufuldstændige (unfinished) ~~xyzzzzzz~~ dirigerer den fuldstændige og vel forresten ogsaa den spørgende; og det maa jo gælde, hvadenten de engelske modulationer viser sig at være intonationer eller akcenter.

Nu sidder det ulykkelige gun-løg og skriver modus rent. Jeg maatte derind igaa, fordi jeg kom i tanker om andre rettelser: adnexion eksisterer vistnok ikke, i hvert fald ikke i mædu; det vil altid dreje sig om nexidirektion mellem modus og kasus.

Venlig hilsen til Dem begge,

P.S. Ad nuller: er forklaringen ikke simpelthen den at et nul altid er en enhed (en kenemati), aldrig et element? Latente kenematemer efterlader jo ikke et kenematisk men kun et fonetisk nul. Forresten kan nullet jo ogsaa anvendes som betegnelse for at en kategori helt mangler (ved defektivering), men man staar sig vist ved at holde nullerne nede paa det mindst mulige antal.